

Finspånga län.

Inom detta härad finnes ingen runsten, då W. 1, B. 786, L. 905 Lyttersta mo, med inskriften: **þurkunnr : raisti : stain : þansi : abtir : siripr** × enligt min undersökning 1898, som står mitt i gränsen till Södermanland, med större rätt sammanföres med övriga ristningar i V. Vingåker i Södermanland än med de avlägsna östgötska, och W. 2 Risinge prästgård, stallplanen, å en berghäll, är i jämförelsevis modern tid ristad 1678 av E. Bruzæus, prästson i Risinge, se *Meddelanden från Östergötlands fornminnesför.* 1903, s. 23 f. I en mängd slingor, vilkas konstfulla flätning knappt har sitt motstycke i Östergötland, vadan mönstret torde hava hämtats från Uppland, har denna ristning följande svårlästa inskrift: Slingan A: **iftir : kuþs : byrþ MD[C]LXXVIII ær ristapæs runir þri s n n : o : rcumic : al þ isi sr** Slingan B: **s þr nest brus i** Slingan C: **þn : æricus : brusæus** Slingan D: **i : nroa** Slingan E: **nþ scæ : hri** Mycket osäkra runor äro återgivna kursivt, **þ** med **a**, **þ** med **æ**, ehuru **þ** tydligen betecknar **a** i **ær** 'år'. En tydning torde vara möjlig blott av början på A: »Efter Guds födelse 1678 år ristades runor...», och av C: 'D(omi)n(us) Æricus Brusæus'. Enligt J. Håhl, *Linköpings stifts herdaminne* I, s. 265, III, s. 214 var Ericus Bruzæus son till kyrkoherden Benedictus Andreæ Bruzæus, född 1606, kyrkoherde i Risinge 1648, död 1698. Om sonen finnas ej andra uppgifter, än att han var det andra av kyrkoherdens sex barn och att han varit s. m. adjunkt.

I ett brev daterat Örebro d. 10 nov. 1908 från yrkesinspektören H. A. Nylén, i vitterhets-, hist.- och antikvitetsakademiens diar. betecknat $\frac{363}{08}$, meddelar brevskrivaren, att han 1861 på vandring från Karlsby till Degerön på en skogsväg mellan Rödsjötorp och Tobolsk i Godegårds sn varsnat en sten, som var upprest i en liten backslutning till höger om vägen och i en bågformig slinga innehöll runorna **þriþþ*þi**, vilka han läste som: Frej Os Nöd Thor Hagel Ör Is; r. 6 har han alltså uppfattat som **þ**, icke som **þ**. Då han några år senare gick samma väg, kunde han dock ej återfinna stenen, som måhända blivit använd vid järnvägens bygande genom trakten.

61. Flistads kyrkogård, Gullbergs hd.

Pl. XX. Fig. 1.

Litteratur: W. 93; P. A. Säve, *ATS*. I s. 126, teckning; *Reseber.* 1861, s. 123, teckn.; C. F. Norden-skjöld, *Reseber.* 1880, s. 14, teckning; E. Ihrfors, *Ostrogothia sacra*, s. 28, teckn.

Runstenen, som legat under klockstapeln och sedan varit inmurad i vapenhusets s.ö. hörn, flyttades vid vapenhusets rivning 1837 till sin nuvarande plats på västra sidan av norra kyrkogårdsporten, där den står på kant mot en jordvall. Den ligger på sidan med fotsidan åt porten till, toppen inåt kyrkogården och vänstra långsidan med inskriftens början nedsjunken i marken.

Runstenens ämne är granit. Längden från foten till toppen är 1,53 m, bredden (i stens nuvarande läge höjden) vid foten 1,30 m, på mitten av korset 1,5 m, upptill vid översta slingan 82 cm. Slingans bredd är ojämn, växlar mellan 8,5—17 cm.

Stenen är särdeles skrovlig, och inskriften därför svårläst. Runorna äro bredbottnade, på toppsidan och högra långsidan rätt tydliga, men på fotslingan och vänstra långsidan mycket grunda, och undersökningen försvåras genom långsidans läge vid marken.

Inskriften börjar med ett kolon nära fotsidans slinga och därefter namnet **sirun**, vars **s** är tydligt i viss belysning. Före detta **s** synes ingen runa finnas, utan naturliga fåror och fördjupningar torde hava föranlett de skiftande läsningarna av första ordet hos föregående undersökare. R. 2 är **i** med tydlig stav, åtskilliga fåror se ut som kännestreck såsom till **Λ Υ** men äro naturliga; att med W. 93 läsa **↑** synes däremot omöjligt. R. 3 är sannolikare **ƿ** än **þ**, ty där nedre kännestrecket till **þ** skulle träffa stenen, finnes ingen sammanhängande fördjupning. R. 4 är tydligen **u**; huruvida en fördjupning är prick, såsom Säve antager, kan ej avgöras. R. 5 **n** är troligen **þ** med kännestrecket i en avflagning på mitten, om ock högra kännestrecket till **þ**, som löper samman med övre punkten i det följande kolon, sitter väl högt. Med läsningen **sirun** överensstämmer P. A. Säves läsning bäst. I **raispi** är staven smal på **r**, kännestrecken knappast skönjbara, på **a** är ock nedre staven svag och kännestrecket otydligt t. h.

De följande orden **stain : eftir** : äro tydliga.

Tydliga äro ock de tre runor på långsidan, som tillhöra den avlidnes namn, nämligen **aus**, dock har **u** möjligen prick, som emellertid synes väl kantig, och övre staven av **s** är skadad. Efter **s** finnes ingen runa på högra långsidan. Både Säve och Ihrfors läsa **ays**.

Det **b**, som Ihrfors här vill läsa, synes däremot på fotografien kunna spåras i början av fotslingan, vadan namnets andra del är **burn**; detta **b** kunde jag icke se vid min undersökning 1888, men fann det 1910 möjligt. På **u** är blott nedre delen av staven otydlig. På **r** varnade jag varken 1888 eller 1910 kännestrecket, men fotografien visar ett rätt tydligt sådant, som ock iakttagits av Ihrfors; Säve läser **u**. På **þ n** är staven otydlig. Ordet **fapur** är mindre tydligt, de föregående och följande kolon tydliga, **sin** otydligt men följt av tydligt kolon.

Inskriften torde alltså vara följande:

: **sirun** : **raispi** : **stain** : **eftir** : **ausburn** : **fapur** : **sin** :

5 10 15 20 25 30 35

Namnet **sirun** motsvarar isl. *Sigrún*, som är bekant från Eddans Helgekväden och förekommer Ög. 75 Hov **sikrun**. I **sirun** *Sirun* är *g* bortfallet såsom ofta i **sirip** *Si(g)rīð*.

Den avlidnes namn **ausburn** skulle kunna tolkas som *Ōs(t)-börn* med *t* bortfallet i sammansättningsfogen såsom i fsv. *Ōs(t)gotar*, se Noreen, *Aschw. Gr.* s. 254. Namn med *Ōst-* som första led äro emellertid sällsynta. Lind, *Norsk-isl. dopnamn*, upptager blott *Austmaðr* och kortnamnet *Austi*. I fsv. finnes *Ōsbyörn* i *Halaby* Ög. SD. ns II, 320 (1410) och *Johannes Ōstolson* SD. III, 95 (1312 Uppl.). Måhända bör därför det vanliga namnet *Asbiörn* antagas med u-omljud i första leden såsom **ausualti** *Asvaldi* Ög. 224 Stratomta. Om ristningen **burn** för '-björn', se Ög. 47.

Översättning: Sirun reste stenen efter Asbjörn (Östbjörn), sin fader.